

Unirea Poporului

BIBL. UNIV. CLUJ-NAPOCA
Nr. 3889 - 1919

ABONAMENTUL:
Un an 16 cor. (10 Lei)
Pe 1/2 de an 8 cor. (5 Lei)
Un număr 30 fileri (25 bani.)

lese ca număr poporal al „Unirii“ în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI“, Blaj
(Județul Alba-de-jos.)

ANUNȚURI și RECLAME
se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

Vine Primăvara.

Vine drăguța! Vine cu zimbete de soare și cu suflări domoale de vânt cald. Ea în margine de zare. Acum își gătește haina de ghiocei și de muguri îmbobociți. Iar ca mâne își va fâlfâi aripile peste câmpuri și ogoare, ca o mândră coșânzeană aducătoare de norec.

Se bucură de sosirea ei firea toată. Copacii pădurilor freacă ușor, văile se trezesc și răsuflă aburi de neguri străvezii. Paserile ceriului sunt vesele și își caută locuri pentru cuibșoare. Pe livezi sburdă mielușei plâpânzi. Iar vitele dimineața inușesc și se uita cu dor la verdețata tină de pe coaste.

Ne bucurăm cu toții de sosirea primăverii. Se bucură orașanul, că a scăpat de grija lemnelor și a umezellă neprietinoase. Se bucură copiii, că pot ieși la largul. Se bucură bătrânii, că mai scapă pe cea tasă înădușitoare și mai pot avea un șir de zile ușoare, până la toamna altor poveri bătrânești.

Iar, de cât toți se bucură mai tare plugarul, că vine sărbătoarea mare a vredniciei lui. Parcă văd cum stau plugurile facome prin celea șuri și se uită după rotilele sprintene, ca să se avânte spre răzoarele pline de reveneală primăvăratică. Și aud cântecetele chemătoare ale ciocărlilor...

— Primăvară, primăvară!

Da, vine iarăș vremea voastră, frați plugari. Cășlegile trec și se pornesc zilele sfinte ale muncii spornice. Pieptul pământului clocotește de sănătate nouă și ogoarele vă chiamă cu glas stăruitor: — La lucru, frați plugari, la lucru!

Primăvara care ne bate la uși e a voastră deplin. Ea vine în numele libertății și a slobozeniei. Ogoarele, pe cari până acum le-ați muncit ca să hrănească gurile flămânde ale străi-

nilor, și le-ați frământat cu sudori ca să țină oștile nesăturate ale dușmanilor noștri, acum vor rodi pe seama voastră, a părinților și a fraților voștri, vă vor hrăni pe voi și țara scumpă, care este a noastră, a tuturor. Voi plugari români, de acum nu mai sunteți robii limbilor străine, ci ostașii pașnici ai României mari, care razimă pe palmele voastre scumpe, spre binele ei și al vostru, al tuturor. Altă plugărie se începe în această primăvară: plugăria sfântă în folosul neamului!

Prin urmare, când ștergeți de rugină ferele plugurilor voastre, să o faceți cu frunțile ridicate, ca oameni slobози, cari vă veți îndoi șeiele oștite pentru voi și țara limbii voastre dragi. În voi sprijinește țaria țării, căci a voastră este țara cea nouă, răsărită acum pe ruinele dușmanului înfrânt.

La lucru, deci, cu toții! Nu lăsați ogor mespart, nici livadă nearată. Faceți deocamdată învoeli obstegii, puneți cu bună socoteală mâna pe locurile, pe cari proprietarii nu le mai pot lucra, luați înțeles cu ei, ca țara noastră mândră să fie plină de holde la vară și grea de lanuri la toamnă. Rodul răsplătește. El aduce belșug și fericire. Arătați că sunteți vrednici să căpătați pământ dupăcum vi-s'a făgăduit, și cum, la vremea sa, veți primi cu abunăseamă. A făgăduit-o Măria Sa Regele Vostru, al țaranilor.

Cântă ciocărlia! Vine primăvara... La brazdă fiecare. Ostașul la arme, ca să curățim granițele de răii ce mai sunt. Dascălul la școală, preotul la slujbe. Iar plugarul, talpa țării, la plug și la ogoare!

La muncă, la muncă! Pentru voi și pentru țară! Căci vine Primăvara...

A. Melin.

Adunarea plugarilor din Mihalt.

— Oameni cari înțeleg rostul vremii. —

În Dumineca trecută am avut o cale în satul Mihalt. O corună mare și frumoasă, în unghiul unde se împreună Târnavale cu Murășul. Cine n'a auzit de Mihaltenii cei bravi, cari au apărut cu bărbăție vestitul pod de la Murăș în contra Săcuilor, acum-când cu revoluția? Și au păzit podul de cale ferată, ca să nu-l arunce ungurii în aer și să poată trece armata română. Iar acum Mihaltenii au cobedit cu prisosință, că dacă nu știu să fie bravi la caz de primejdie, în zilele păcii știu să se deispravă și în privința chemării plugărești.

M'am dus cu drag la adunarea lor de Duminecă. Adunare înștiințată și la pretură, în toată rânduiala. Abia trecuse de amiază, când se vedeau curgând spre școală cete-cete de bărbați frumoși în haine curate, parcă se duceau la vre-o sărbătoare. După ce au umplut curtea școlii și cotul de uliță din față, au trimis dintre dânșii doi fruntași, cari s'au înfățișat cu multă caviniță la popa și la secretarul comunal (notarul), chemându-i să le conducă adunarea. Când am văzut așa ceva îmi creștea inima de bucurie și mi-am zis: iată, ce lucru frumos și cuminte! Se adună sătenii să țină sfaturi de plugărie pentru satul tot și poftesc aume, ca în frunte să le steie oamenii cu carte ai satului, conducătorii firești ai lui... Frumoasă pildă pentru toate satele!

Adunarea a deschis-o părintele Victor Aron. Și a pus în desbatere treaba cu pășunea comunală și cu mai multe locuri, pe cari obștea satului vrea să le ieie, în arândă și pe părți, dela unii proprietari din comunele vecine. Mihaltenii sunt oameni harnici, țin vite multe, și pășunea comunală nu le ajunge. De aceea au hotărât să

ieie în arândă un loc dela Galtiu, pe care să-l plătească în tovarășie bună. Se scriu capetele de vite din sat și se face arunc după cap (Viteii dela un an la vale, fac doi o vită mare). Dacă cineva ș-ar vinde vitele, atunci în locul vitelor vândute are dreptul să între în loc, cel care și-a fi cumpărat vite din snou. Iar banii, cari curg din vitele băgate după plățirea arândii, se împart frățeste între lăzile celor două biserici din sat.

Cu privire la locul arător, de care Mihaltul mai are lipsă pe lângă-al său, adunarea a hotărât să ieie pe părți dela curtea din Obreja loc cât pot să capete, pe care îl lucră în cinci: trei părți ale lucrătorului și două ale curții. Fanașul în două: una a omului și alta a curții. De cumpărat, deocamdată să nu cumpere nime pământ dela curți, iar dacă s'a cumpărat, o comisie a obștii merge la Sibiu, la Cărmuire, ca să se oprească. Și tot pământul să-l poată folosi obștea satului. Unu ca unu.

Cuminte adunare. Mihaltenii au făcut tocmai așa, precum spune și „Unirea Poporului“ în numărul 3, prin glasul unui fruntaș plugar și om de inimă al Blajului. Că adică: oamenii noștri, deocamdată, până la împărțirea pământului pe calea legii, să nu steie cu mâinile în sân, și în așteptarea pământului de împărțit, să lase hotarele pustii, ci să se pună pe lucru, să ieie pământ pe părți ori în arândă, și să pornească plugurile, ca să avem ce mânca în fericita Românie mare!

Oamenii de ispravă se cunosc din fapte... Brava Mihalteni, brava conducători! Pe plugarii cumiți razimă țaria României mari.

† Amurit Badea Gheorghe

Românii toți îi ziceau Badea, nu fiindcă era un »bade« după port și după stare, ci fiindcă era cunoscutul, prietinel și binefacătorul tuturor, era fruntașul fără semeție, omul bun și blând pentru toți. Era badea adevărat, badea cu căldură sufletească și cu inimă românească al întregului nostru popor din Ardeal și părțile ungurene.

Și acest mare bade al nației noastre s'a stins de-o boală bătrânească, Duminecă, la 23 Februarie, în satul său Băsești, din ținutul Sălăgiului.

Numele întreg al badii Gheorghe era: *Gheorghe Pop de Băsești*, om cu stare bună, președintele Partidului Național Român din Ardeal, Bănat și Țara ungurească. A fost deci fruntea fruntașilor neamului nostru din fosta Ungarie, căpitanul luptelor noastre naționale din trecut și din zilele mai apropiate.

Născut la 1 August 1835 în comuna Băsești, a făcut școală înaltă în Baia-mare și Orade, unde învățase drepturile. Încă din tinerețe a arătat atragere către luptele naționale, de pe când se ocupă cu plugăria în satul său de naștere. A purtat și slujbe însemnate la comitat, fiind totdeauna apărător al

nației sale. În anul 1872 a fost ales deputat în Ceul Silvaniei. La propunerea sa s'au întovărășit toți Românii din fosta Ungarie la luptă națională comună și s'a făcut legământul de tovarășie dela Sibiu din 1881. De atunci a stat necurmă în slujba neamului său, ca luptător politic. Când cu »Memorandul« dela Cluj a stat un an în temnița ungurească din Vaș. Mai târziu a fost ales președinte al Partidului Național. În această demnitate a cercat să se aleagă deputat să poată lupta mai cu ptere pentru drepturile Românilor subjugăți, dar stăpânirea ungurească i-s'a împotrivit cu putere, căci, pe semne, se teme de dânsul. La alegerile de deputat a fost bătut de unguri cu ouă clocite și răsturnat prin tină. Dar, cu toate acestea, datorită sa nu și-a părăsit-o nicând.

Nu era adunare românească fără să vezi frumoasa barbă căruntă a badii Gheorghe în frunte.

Ca om cu avere multă a împărțit cu mână largă bani pentru învățătura și biserica românească. Iar, mai pe urmă, întreaga sa avere a lăsat-o *fundațiune* Metropoliei din Blaj.

Pentru marile sale merite Dumnezeu i-a hărăzit o mare mângâiere: a putut să fie de față și să conducă însuși adunarea dela Alba-Iulia, în care

Românii din Ardeal, Bănat și părțile ungurene s'au unit cu România...

Bade Gheorghe, dormi în pace! Bună luptă ai luptat. Visul ți-s'a împlinit...

Sandu Popii.

Români fără drepturi.

Mai avem frați fără drepturi pe lume. Sunt Românii din Valea Timocului, din Sârbia. În această țară este un unghieț de pământ, cuprins între apele Dunării, Moraviei și Timocului, locuit de vre-o trei sute mii de suflete, cari sunt suflare românească, Români ca și noi. Acești frați ai noștri se află într'o stare foarte grea: nici biserici, nici slujbe românești măcar nu au, căci Sârbii nu vreau să-i cunoască români și nici să răsuflă românește nu le îngăduie. Pe vremea când erau Turcii stăpâni în acelea părți, Românii din Timoc aveau preoți sfințiți de vlădici românești și cărți bisericești pe limba lor, dar de pe la anul 1850, Sârbii le-au luat toate drepturile, și de atunci bieții de ei nu mai au slobozenie să vorbească și să gândească românește. Ei însă nu și-au uitat părinții, precum nici noi nu

i-am uitat, ci la marele sfat pentru pace trimișii Românilor își vor ridica glasul lor cu toată țaria și pentru acești desmoșteniți ai sorții, cerând, dacă nu eliberarea deplină de sub Sârbi, cel puțin dreptul să și poată vorbi limba românească și să se poată închină românește Dumnezeului părinților lor.

Vestea barbariilor ungurești dusă la Paris.

Înainte cu zece zile s'a pornit un tren între București și Paris, care trece peste Budapesta și Viena. Cu acest tren a plecat marchizul francez *Saint-Aulaire*, care a fost ministru al Franței în București. Marchizul este un mare prieten al nostru și a dus cu sine un teanc întreg de scrisori, în cari se înșiră pe lung și pe larg toate barbariile pe cari le-au făcut ungurii cu locuitorii români din părțile ungurene. Scrisorile vor fi înfățișate la marele sfat pentru pace, dela care se va cere dreptul ca armata română să cuprindă și să ocrotească și acelea ținuturi nenorocite.

Afară de aceasta, se lucrează zilnic, ca să fie însemnate și luate la protocol toate cruzimile ungurilor și date în vileag. Ca lumea să cunoască deplin faptele păgânești ale nepoților lui Arpad.

Plecare.

Celor ce luptă cu Ungurii.

*Azi sub gloriosul steag
Mândrii vom jură credință.
Som muri sub el cu drag,
Ca s'aducem biruință
Celor ce ne-așteaptă 'n prag*

*Haideți frați Români, plecăm
Pentru România-mare,
Pentru Rege să luptăm,
Și în sfântă sârbătoare
Viața jertfă să ni-o dăm.*

*Murgul sfordie acum
Frumântând încet pământul,
Tot vom face praf și fum;
Unde ni-e deschis mormântul
Vom muri și noi de-acum.*

*Dar s'aducem sfânt noroc,
Pentru țara noastră mamă
Vom muri cu drag în foc,
Când durerea ei ne chiamă
Vom muri cu drag în foc.*

*Haideți, haideți să pornim
Și ordiilor barbare
Să le facem cîntirim,
Scump Ardeal, azi la hotare
Pentru tine ne jertfim!!*

Iustin Ilișiu.

Gheorghe Tămaș.

— O jertfă a cruzimii săcuiesti*) —

A fost un băiat tânăr, abia de 21 de ani. Un băiat bun, sânguinos, fiul cel mai mare al unui țaran fruntaș din Poieni. A isprăvit patru clase civile la școala ungurească din Huedin. Dar inima lui bătea românește, dorința lui a fost să învețe carte românească. A venit cu tată-său la mine în 1913 și cu ochi strălucitori de bucurie mi-a spus, că vrea să meargă la Blaj. I-am spus, că o să-i fie greu, după opt ani de învățatură ungurească.

— M'am săturat de graiul unguresc, — îmi răspuse el — vreau să mă fac dascăl!

I-am făcut scrisorile și s'a dus la Blaj. Peste o lună am întâlnit pe un profesor și mi-a spus, că Gheorghe Tămaș e c-ân slăbuț la învățatură.

M'am intristat.

Peste 7 luni am vorbit cu acelaș profesor și acum mi-a

*) Despre moartea grozavă, pe care i-au făcut-o Săculii, s'a scris în numărul 3 al gazetei noastre.

spus, că trebile s'au schimbat mult, acum Gheorghe Tămaș e între cei mai de frunte.

Și m'am bucurat.

În 1916 l'au dus la războiu și a luptat și el cu alți viteji, doi ani de zile. A ajuns în sfârșit în spital, un glonț îi sdrobise mâna stângă, așa cât îi înțepenise cu totul.

Așa l-a ajuns revoluția.

Ce-a făcut?

A luminat poporul de sigur. L-a învățat să nu jefuiască, să nu fure și să nu facă lucruri netrebnice. L-a învățat să se facă vrednic de zilele mari ale României mari. Cu glasul lui blând și înțelept, a deșteptat pe sătenii lui dornici de lumină și învățatură.

Le-a cântat în biserică, le-a cetit gazete și cărți, a aprins în inimile lor dorul de libertate și viață românească. Poporul îl asculta mândru, că iată, s'a ridicat și dintre ei un om cu minte, și cu inimă mare românească. Mama lui era fericită, de câte-ori își vedeă odorul învățând pe cei neînvățați, și era mândru și tatăl lui și frații lui.

Eram mândru și eu, și parcă și slujba în biserică o făceam mai cu inimă când era și acest băiat bun și cuminte de față.

Când am venit din satul acela și m'am mutat de-acolo, am plâns și pentru el, și i-am lăsat în grijă școala românească de-acolo, băieții și fetițele sprintene ale poporului de băieși din Poieni.

Acum? Il plâng din depărtare și nu mă pot mângâia pentru pierderea lui. Plâng școala românească văduvită, nenorocirea părinților lui, și nu pot să mă mângâiu.

Mângâierea va trimite-o însă Dumnezeu cel sfânt, El va răzbună nelegiuirea celor cari l-au omorât-mișelește. Iar când soarele României mari va străluci în toată puterea lui, vom scrie numele lui în cartea de aur a neamului român.

Dormi în pace, mucenic al neamului suferințelor, care ai sămănat și cu sângele tău sămânța viitorului românesc.

Dormi în pace!

Septimiu Popa,
fost preot în Poieni.

Binecuvântare și blăstăm.

Cel mai mare om, de care povestește istoria, a fost Moisi. El a fost naționalistul cel mai înflăcărat, care pentru poporul său desprețuit, batjocorit și înjugat la carul tuturor greutăților, a părăsit traiul luminat din curtea împărătească.

Chemat de Dumnezeu, să elibereze pe izraeliți din jugul lui Faraon, Moisi s'a pus în fruntea lor, suferind și răbdând alături de ei toate mizeriile unei grele și lungi călătorii spre țara/făgăduinții.

Omul acesta mare, care a iubit pe cei de un sânge cu ei chiar și atunci, când știa, că din cauza ticăloșiei neamului său nu va pași în Canaanul în care erau toate bogățiile, a descoperit fraților săi toate binecuvântările, cari se vor pogori peste ei, de vor ținea poruncile Domnului. Între altele le-a zis următoarele: »de veți auzi cu auzul glasul Domnului Dumnezeului vostru, ca să păziți, și să faceți toate poruncile acestea; te va face Domnul Dumnezeul tău mai înalt, decât toate neamurile pământului.

Și vor veni peste tine toate binecuvântările acestea, și te vor afla, de vei auzi cu auzul glasul Domnului Dumnezeului tău.

Binecuvântat să fi tu în cetate, și binecuvântat să fi în țarină.

Binecuvântate să fie rodirile pântecelui tău, și rodirile pământului tău, și ciurzile vacilor tale, și turmele oilor tale.

Binecuvântate să fie cămările tale, și rămășițele tale.

Să-ți dea ție Domnul Dumnezeul tău pe vrăjmașii tăi, cari stau împotriva ta, frânți înaintea feței tale.

Să trimită Domnul ție binecuvântare în cămările tale, și la toate ori unde vei pune mâna ta în tot pământul, care-l dă ție Domnul Dumnezeul tău.

Să-te facă pe tine Domnul Dumnezeul tău șie norod sfânt.

Și te vor vedea pe tine toate neamurile pământului, că numele Domnului se cheamă peste tine, și se vor teme de tine.

Să deschiză ție Domnul vistieria sa cea bună, Ceriul să dea ploie pământului tău în vremea sa.

Să binecuvinteze toate lucrurile mâinilor tale.

Și să împrumuteze neamuri multe: iară tu să nu te împrumutezi, și să stăpânești neamuri multe, iară pe tine să nu-te stăpânească.

Să te facă pe tine Domnul Dumnezeul tău cap, și nu coadă, și vei fi de desupt, de vei asculta poruncile Domnului Dumnezeului tău.

Din lumea largă.

Marele sfat pentru pace

mai are foarte mult de lucru până când va putea înfăptui mult așteptata pace. Imputerniciții statelor, văzând câte au de isprăvit, au hotărât ca afacerile diferitelor state să le împărțească la câte o comisiune aleasă de ei. Au ales astfel mai multe comisii dintre cari una se ocupă cu coloniile, alta cu încurcătura rusească, și iarăși altele cu cererile statelor biruitoare. Aceste comisii vor cumpăni bine toate cererile și dorințele acestor state și apoi vor veni cu propuneri binechibzuite înaintea marelui sfat. În comisiunea, care cercetează cererile României, Franța, America, Anglia și Italia au câte doi imputerniciți, iar președinte al comisiei este dl Andreiu Tardieux, unul dintre imputerniciții Franței. Această comisiune a ascultat cu multă bunăvoință toate cererile noastre tălmăcite prin gura dlor Ionel Brătianu și Alexandru Vaidavoevod, și după știrile mai noue în restimp de trei săptămâni va hotărî asupra granițelor României-Mari. Noi așteptăm cu toată încrederea hotărârile ce se vor aduce, pentru că nu cerem decât ce e al nostru și nu râvnim să stăpânim asupra altora.

Un anarhist a încercat să-l omoare pe Clemenceau.

Joi, în ziua de 20 Februarie, pe la orele 9 din zi Clemenceau, președintele republicii franceze și al marelui sfat pen-

tru pace, ieșise din casă și trecea cu automobilul, când deodată un necunoscut a tras asupra lui mai multe focuri de revolver. Un glonț a trecut prin plămâni, dar starea bolnavului nu e primejdioasă. Făptuitorul a fost prins și a spus că-l cheamă Cottin, e anarhist și că a făcut fapta aceasta neșadernat de nimeni. Unii susțin însă că ar fi fost plătit. Deocamdată nu se știe nimica lămurit.

Toată lumea a rămas incremenită la auzul acestei știri și toate țările biruitoare l-au felicitat pe bătrânul președinte pentru că a scăpat cu viața.

Bucureștenii au pornit cu mic cu mare la palatul reprezentantului Franței strigând »să trăiască Franța«, iar dl Ferechide a tălmăcit cu frumoase cuvinte bucuria neamului românesc. Știrile ce ne sosesc mai nou arată, că în Franța niciodată n'a fost iubit mai mult vre-un bărbat de stat, decât bătrânul Clemenceau.

Tulburările în Germania

se țin lanț. Zi de zi ne vin vești despre omoruri. În 22 Februarie un student neamț a omorât pe prim-ministrul bavarez Dr. Eisner, iar după trei zile mai mulți studenți nemți au pătruns în dieta țării și au împușcat asupra ministrilor și a deputaților, cari țineau sfat. Ministrul Auner a căzut mort la pământ tocmai când vorbea despre moartea ministrului președinte, mai mulți deputați au murit, iar alții au fost răniți. Cei ce a rămas în viață au luat-o la sănătoasa, iară ședințele dietei au fost întrerupte.

Și să fie Ceriul, carele este deasupra capului tău de aramă, și pământul, care este supt tine de fier.

Să dea Domnul Dumnezeul tău ploaia pământului prav, și pulvere din Ceriu să se pogoară peste tine, până te va zdrobi, și până te va pierde cu grabă.

Așa grațiește Moisi în a Doua lege c. 28, și fiecare om, care cunoaște trecutul omenimei și nu-i un ușuratic, va trebui să spună, că tocmai așa s'a întâmplat în istoria tuturor popoarelor: virtutea le-a înălțat, păcatul le-a ruinat.

Fraților! Ajungând și noi, românii, în Canaanul, după care s'au sfârșit inimile moșilor și strămoșilor noștri și, spre care au fost îndreptate nădejdiile noastre, ajungând în România mare, să punem la inimă învățăturile acestea, dacă voim să fie binecuvântat, în aceasta țară, neam de neamul nostru.

Cruzimile Ungurilor nu mai au sfârșit.

Iată celea mai nouă isprăvi ungurești în comitatul Aradului și aiurea:

În comuna *Checiche* a fost împușcat Teodor Corb; fratele său Gaspar, de 14 ani a fost străpuns cu baioneta; mamă-sa, care s'arise în ajutorul lui Gaspar, a fost împunsă cu baioneta, învârtită de mai multe ori în pântec, în urmă a fost dusă de aceiași soldați în spitalul din Oradea-mare.

În comuna *Gurbediu*, soldații maghiari au devastat satul. S'au luat din partea antisticii comunale 14 protocoale oficiale, ce s'au trimis consiliului național român comitatens din Oradea-mare. Un copil a fost aruncat din leagăn, un altul de 4 săptămâni isbit de părete.

În *Suburul-de-jos*: Protopopul Petru Cupșa a fost dus la Dobrișin, a fost bătut cu niște prăjini, i-s'au aruncat în barbă chibrite aprinse; acum zace în spital bolnav de moarte.

În *Tileagd*: Protopopul Munteanu a scăpat pe fereastră, a luat-o la fugă peste garduri și a trecut Crișul în not. Au împușcat după el, dar a scăpatteafăr.

În *Săcădat*: Iosif Tărău a fost amenințat, că au să facă curele din pielea lui; dânsul s'a refugiat la Oradea-mare.

În *Vășcău*: Protopopul Deceanu bolnav, este păzit de 2 soldați. Invățătorul Vasile Sala, cand. de adv. Mihai Popa și avocatul dr. Ciurdariu au fost deținuți noaptea și duși între sulite la Orade; Consiliul național român din Oradea a reușit să-i elibereze.

În *Chisar*: Preotul Dănilă a fost omorât.

În *Marginea*: Preotul Alexandru Măreș a fost desbrăcat în biserică.

Ungurii au desarmat gărzile românești în comunele Bărzava, Mănereu, Boasig și Ciuci din județul Aradului. În Bărzava au prins și i-au bătut pe lucrătorii dela tren Iosif Ardelean și Zamfir Bălțean, pentru că au vorbit cu prizonierii români, cari veniau din Germania. Pe locuitorii din comună li bat și li chinuie zilnic. Pe preotul satului l-au amenințat cu moarte. Curierul Miron Avramuțiu din Șiria a fost prins și dus în loc necunoscut. Pe o fată de 17 ani a unui român au târât-o ungurii la casarma lor și au necinstit-o. În comuna Ciuci sângele curge șiroaie.

În *Șiria de lângă Arad*, trupele ungurești au bătut satul cu bombe și mitraliere. După ocuparea satului au prins pe frun-

tașul Dr. Jacob Hotăran și l-au bătut peste cap cu patul puștilor. Pe soția dlui Hotăran au ucis-o; tot asemenea au împușcat pe fiul său, doctorul George Hotăran. Numărul celor omorâți de unguri în jurul Aradului se urcă peste sută. Curierului Nicolae Jura i-au legat mâinile și picioarele ceasuri întregi, iar degetele i-le-au cusut cu ață.

Ce facem noi?

Se vede că Ungurii și-au pierdut mințile de tot. — Lumea întreagă cunoaște acestea fărădelegi și nu va băga nici o vină Românilor, dacă vor folosi și ei aceleași mijloace în potriua lor. *Armata română și cetele flăcăilor noștri sunt pe cale. Și va fi vai de steaua*

ticăloșilor, în timpul cel mai scurt.

La Sibiu s'a ținut Marți, în săptămâna aceasta, o mare adunare de popor. În care au fost înfierate cruzimile ungurești și s'au făcut scrisori către popoarele luminate din Apus, arătând acelea cruzimi și vestindu-le că dacă ungurii nu se ostoaie, atunci vină nimenea să nu ne bage, că ne facem noi dreptate! Dreptate cu vârf...

Noi am fost oamenii păcii, nu vrem pricină nici vărsare de sânge, dar vai de cei, cari ne trezesc mânia îndreptătită! Într'o clipită suntem o oaste de zeci și sute de mii, de milioane, dacă trebuie!

tiva legume cu frunza lată, că- rora le putem da și gunoiu mai puțin putred. Cunoșc mulți săteni, cari nu pun nici un preț pe săpatul grădinei, cari în loc că o sape cu hârlețul (arșeul), o ară numai cu plugul, sau o sapă numai cu o sapă, numai cât un vâtrâr, cari dau o săpătură abea de 10—15 cm., va să zică nici jumătate la afunzimea de lipsă. Înșală locul, dându-i prilej, ca și el să înșele. Aici nu poate apoi fi vorbă de recoaltă cum se cade. Afară deci cu plugul și cu sapa din grădina țărănească, la săpătura cea mai dintâie! Aceasta se poate îndeplini numai cu mâna și cu hârlețul, cum se cade.

Săpătura de primăvară se deosebește de cea de toamnă. Cea de toamnă trebuie să fie cât de brușoasă și rămâne negrebiată, cea de primăvară, trebuie să fie măruptă și să se grebleze până săpătura e preaspetă încă.

Școala noastră de plugărie.

Invățături pentru săteni, de NICOLAE POP profesor de economie.

FOIȚA DOUA.

Grădina de legume.

Fieștecare plugar, pe lângă căsuță are și o grădină, mai mare sau mai mică, după cum i-au lăsat-o bunii lui părinți sau și-a câștigat-o el cu creșteră și crușăți, trăgându-și dela gură. Cât de mică ar fi grădinița, dacă se lucră cum trebuie și la timp, ea va aduce cel puțin atâtea legume de câte are lipsă casa pe anul întreg, dacă nu mai multe.

Ceeace nu mi-a plăcut și nu-mi place la cele mai multe grădini țărănești este, că acele nu-s împărțite după cum trebuie să fie împărțită o grădină. Doar grădina nu e numai să dea muncă și hrană trupului, ci și desfătare sufletului. Aceasta însă o dă numai o grădină bine și frumos împărțită. Știm cu toții, că Dumnezeu pe protopărinții noștri când i-a zidit, nu i-a așezat în palate, ci în o grădină frumoasă. Fieștecare grădină trebuie să aibă anumite cărări, mai late ori mai înguste, după cum e de mare și după cum cere trebuința. Cea din mijloc, care duce dela un cap până la celalalt și împarte grădina în 2 părți egale, trebuie să fie mai lată. Aceasta se numește *cărăre principală*. Celelalte pot să fie și mai înguste. Cărările nu au numai chemarea să umblăm pe ele, ci și aceea, ca să împărțim grădina în mai multe table, după felul legumelor, ce voim să cultivăm, ca aceste după felul, să fie toate la un loc.

Împărțirea aceasta să face toamna ori primăvara de timpuriu, până nu se încep lucrările în grădină.

Dupăce am împărțit grădina în chipul arătat, cel dintâiu lucru e

gunoirea cât se poate de bogată, toamna poate fi și cu gunoiu proaspet, primăvara însă numai cu de cel putred.

Dacă vrem, ca să nu muncim înzădar, și dacă vrem să avem legume, ca să se minuneze toți de ele, toamna dupăce am gunoit grădina, lucru neapărat de lipsă e, ca să-o rigolăm la afunzime de 40—60 cm., dacă n'a fost rigolată de curând, iar dacă a fost rigolată, atunci numai o săpăm afund, cât poate ajunge hârlețul (cazmaua). Ori rigolăm, ori săpăm, cărările rămân neatinse. Grădina gunoită, rigolată ori săpată, peste iarnă se îmbogățește în materii hrănitore pentru legume. Gunoiul în pământ putrezește, iar pământul prin gerul, zăpada, umezeala și vânturile de iarnă se macină, se umple de gazuri și devine foarte roditor.

În pământul astfel muncit, morcovii, pătrângeii ș. a. legume rădăcinoase nu vor fi toate crengi și crăci, ca degetul cel mic de groși, ci netezi și groși ca mâna. Ciapa nu va fi numai ca nucile, ci ca capul unui copil. Tot asemenea vor produce și celelalte feluri de legume, așa că la cules ori recoaltă ne vom mira de așa recoaltă bogată.

Cât ce se duce zăpada de iarnă, în Februarie ori Martie, și locul s'a svântat, lucrurile să se înceapă în grădină, cu cât mai de grabă cu atât mai bine. Cu cât sâmeni mai curând, cu atât vei avea legume mai iute.

Lucrurile în grădină se încep primăvara cu gunoirea, dacă nu am gunoit toamna, și cu săparea. Gunoirea primăvara să se facă numai cu gunoiu bine putred, afară de tablele, în cari vom cul-

ȘTIRI.

— **Vicarul Mitropoliei Blăjene despre M. Sa Regele Ferdinand și M. Sa Regina Maria.** Sfinția Sa Părintele Vicar, Dr. Vasile Suceiu, care cârmuiește astăzi bisericile românești tinătoare de Blaj, a dat de curând o scrisoare (circulară) către toți preoții și credincioșii acelor biserici, în care rânduieste, ca la slujbele bisericesti, în locul unde trebuie pomenit domnitorul, să se amintească numele Maiestății sale Regelui Ferdinand întâiu. În această scrisoare, într'un loc, părintele Vicar glăsuiește astfel: *„Maiestatea Sa Regele nostru Ferdinand I, în dragostea-i pentru popor și țară, s'a făcut una cu ele. Născut și crescut în țară străină n'a stat la îndoială să-și părăsească neamul și tradițiile, când a vădus, că aceasta o cere binele țării și al poporului românesc. Regele, acela ideal, părintele acela iubitor de țară și de popor, după care am umblat și după care am însetat, l'am aflat în Augusta persoană a Maiestății Sale“.*

— *„Maiestatea Sa, Regina noastră Maria — scrie mai departe părintele vicar — apoi când țara era în cea mai grea cumpănă, ea o adevărată mamă nu încetă să mângâie și să îmbărbăteze pe cei mici de suflet, cari îngrijorați de viitor, ori coplesii de lipsuri erau aproape de desperare (desnădejde)“.*

— *„Casa Suveranilor noștri e casă deschisă. Oamenii, cari în fosta Ungarie nu se învredniceau nici baremi la un mi-*

nistru, află ușa deschisă la casa regală română. Regele și Regina, se interesează de toți și întreabă de toate, și nime nu iasă nemângâiat și neîndestulit din casă“.

— *„Binecuvântat deci fie Domnul Dumnezeu părinților noștri, că ne-a învrednicit pe noi să avem un Rege și o Regină, ideali, după cari am însetat de veacuri!“*

— **Sîrbii iar își fac de cap.** Nu s'au tras cu totul afară din Bănăt, bagseamă așteaptă să fie alungați cu puterea. Și pe unde mai sunt, jefuiesc și schingiue pe Români. Pe preotul Ion Popovici din părțile Vârșețului l-au prins și l-au pus la încercat de vagoane. Din Caransebeș au furat vagoane întregi de scaune, mese și dulapuri. Iar în Buteni au luat banii din lada bisericii românești, cu puterea. Pe preotul Virgil Munta din Margita mare l-au bătut până la sânge. Afară de acestea, pe unde numai au apucat au adunat toate vitele oamenilor și le-au dus cu ei în Sârbia. Asemenea au recvirat bucatele locuitorilor, iar de plată nici pomină. — Tare le-au mai crescut coarnele!

Tinerimea română din Blaj chiamă la *producțiunea teatrală*, pe care va da-o în Otetul „Univers“, Sâmbătă, în 1 Martie n., în folosul Soc. Meseriașilor din Blaj.

— **Jidanii de pela Năsăud.** Corespondentul nostru din părțile Someșului ne scrie: Ce se va face cu acei mulți flăcăi jidani de-a lui Moisa, cari s'au lăsat părinții aici în comunele noastre, iar ei s'au dus în armata ungurească și acum luptă contra Românilor în diferite părți? Vor căpăta drepturi la reîntoarcere în comunele noastre, sau vor căpăta ștreangul? Cerem lămurire!! Coresp. I.

— **Cinstea portului național.** Reuniunea femeilor române din Blaj a dat Sâmbătă, în 22 Faur un bal mare, o petrecere cu joc, la care aproape toate doamnele și domnișoarele s'au înfățișat în porturi românești naționale. Asemenea s'au îmbrăcat și mai mulți tineri, profesori și oameni cu carte.

A fost o petrecere minunată ca în povești. Pute-ai să vezi Târnavene cu eosite mitite și cu fachiele, Săliștence subțiri, apoi felurite porturi de prin județele României vechi, cu iule pline de ținte și de pușori, cari de cari mai frumoase, lelițe de pe la Toplița și Tulghes, pădurence din părțile Hunedoarei și năsăudene cu păsturile ca jăratecul. Și câte și câte... Iar flăcăii, cu cingători mândre și cu pieptărele înflorite, ca nește feți frumoși. Iți fugeau ochii pe atâta mândreță. Poate fi mândru poporul, care are porturi atât de frumoase, cum fericiți au fost cei cari le-au purtat la petrecerea cu joc din Blaj.